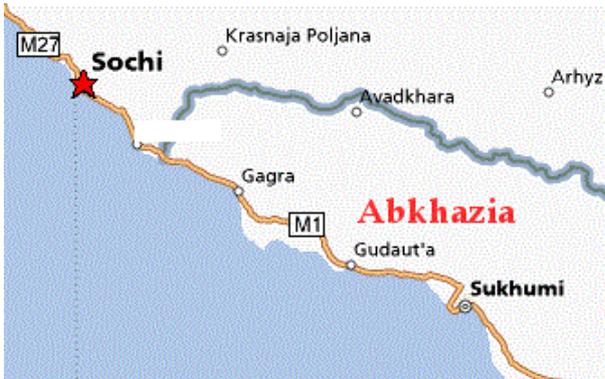


1. Milline sõna või nimetus ühendab maakaardi kinnikaetud osa (Sotši all) kõrvalolevate logodega?



2. Allpool on toodud rahaühikud ajast, mil India oli Briti impeeriumi osa. Puudu on kaks küsitavat rahaühikut, millest kummagi nimetamise eest saab ühe punkti. Vähemtaiplikele selgituseks, et nii teisel kui ka kolmandal real küsitakse sama vääringut.

- 3 pies = 1 pice
- 4 pice = 1 .....
- 16 ..... = 1 ruupia
- 15 ruupiat = 1 .....

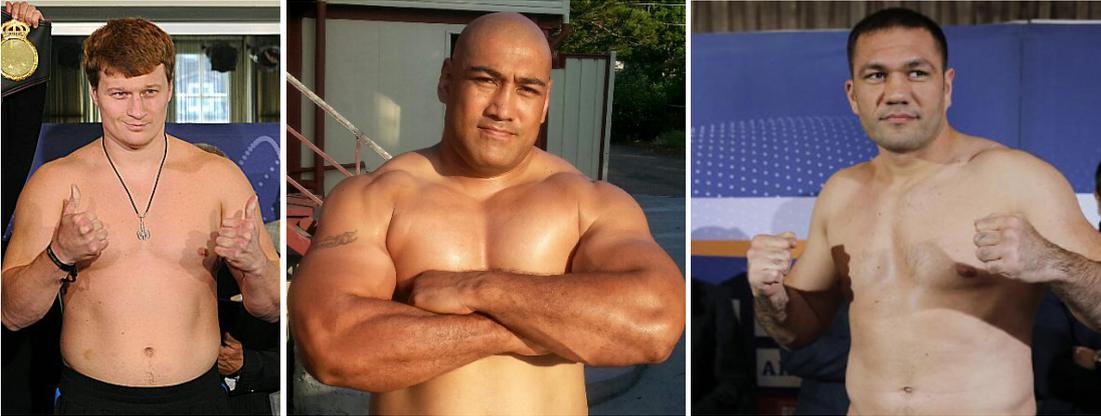
3. Tõlkinud saksa, inglise, uuskreeka, rootsi ja hollandi keelest üle poolesaja tippteose, teiste hulgas Franz Kafkat, Rainer Maria Rilket, Walter Benjamini jpt. Pälvinud 2002.a Austria Vabariigi tõlkepreemia, 2005.a Austria riikliku tõlkepreemia ilukirjanduslike tõlgete eest ning 2009.a Austria Teaduse ja Kunsti auristi. Eesti Kirjanike Liidu liige aastast 1989. Avaldanud kaks kommentaarikogumikku: "Orva-aastad" (2004) ja "Uued orva-aastad" (2009). Kes?

4. Eestis registreeritud autode riigitunnus on alates 1993. aastast EST (1919-1940 ja 1991-1993 EW, 1940-1991 SU). Milliste piirkondade autod kannavad tunnuseid GBA, GBG ja GBJ ning seda juba 1924. aastast? Vastuseks piisab ühest sõnast.



5. Kõrvaloleval fotol olev isik on 24. sportlane ning teine naisterahvas, kes on vallutanud kõik 14 üle 8000 meetri kõrgust mäetippu. Samuti on ta esimene naine, kes saavutas sellise tulemuse kasutamata lisahapnikku. Kes?





6. Fotodel on Vladimir Klitško kolm viimast vastast tiitlimatšides. Küsime nimesid. (2 õiget = 1 punkt).

7. Milline aasta? (+/- 1 aasta = 1 punkt)

- Ilmuvad esimest korda "Siluett" ning "Keel ja Kirjandus"
- Sünnib Doris Kareva ja sureb Mihkel Lüdig
- Kolhoosides minnakse üle rahapalgale
- Valmib Eesti esimene nukufilm "Peetrikese unenägu"
- Eesti parimaks sportlaseks valitakse Uno Palu

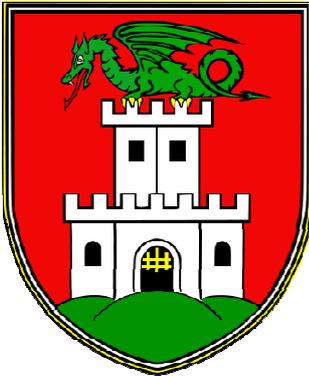
8. See 1993. aastal asutatud Eesti ettevõtte on oma nime saanud alloleval pildil oleva troopilise kala ladinakeelse nimetuse järgi. Alates 2001. aastast on ettevõtte laienenud ka teistesse Balti riikidesse, pakkudes peamise teenusena turva- ja nõrkvoolusüsteemide täislahendusi, samuti süsteemide projekteerimist, tarnet ja paigaldamist. Firma 2013. aasta konsolideeritud käive oli üle 13 miljoni euro ning selles töötab üle saja inimese. Nimetage ettevõtte nimi!



9. Täevatähtede lõpp saabub kolmel moel ning see sõltub nende massist. Massiivsed tähed, mille mass on vähemalt 20 Päikese massi, lõpetavad musta auguna. Väikestest tähtedest, mille mass on kuni 8 Päikese suurust, saab kvarktäht ehk valge kääbus. Millise nimetuse saavad keskmise suurusega (8-20 Päikese suurust) tähed, mis peale oma lõppu tõmbuvad kokku kompaktselt täheks? Samanimelist automudelit näete ülevalasuval pildil.

10. Heliküsimus

11. Küsime linna Euroopas. Elanike arv 272 000 (2011). Linn sai alguse 50. aasta paiku rajatud roomlaste sõjaväelaagrist, mis hiljem muutus alaliseks asulaks nimega Iulia Aemona. Hävitatud aastal 452 Attila käsul, hiljem laastasid seda idagoodid ja langobardid. Linna õigused 1220.a, 1270.a vallutas linna Ottokar II, aastatel 1278-1797 Habsburgide võimu all. Kliima – soe (keskmiselt 90 päeval aastas üle 30 kraadi), märg (aastas keskmiselt 1383 mm sademeid) ja udune (keskmiselt 121 päeval aastas).



12. Selle terminiga tähistatakse keskkonnaökonoomikas ideed või hüpoteesi, mille kohaselt ilmneb keskkonnamaksude kehtestamisega kaks efekti – ühelt poolt saab nende kehtestamise kaudu vähendada keskkonnakahjulikku käitumist, teiselt poolt saab laekuvate tulude abil suurendada maksusüsteemi efektiivust (vähendades moonutuslike maksude osakaalu). Termin?

13. See muidu nii paljude tiitlitega pärjatud näitlejanna teenis oma ainukese Oscari nominatsiooni peaosa eest filmis „Indohiina“. Kes (foto all vasakul)?



14. Seda taime, täpsemalt peamiselt taime juurt kasutatakse laialdaselt Aasia köögis, eriti suppides, marineeritult ja praetult. Väidetavalt on taimel mitmeid kasulikke omadusi – ta eemaldab verest trombimoodustisi ja parandab vereringet, samuti on tal võime stimuleerida isu, vähendada kehatemperatuuri, tugevdada süda, magu ja põrna ning parandada maksatööd. Mis taim (foto üleval paremal)?

15. BBC (*British Broadcasting Corporation*) ajaloos on erakorraliseks päevaks 18. aprill 1930.a, kui õhtuste uudiste asemel otsustati eetrisse lasta hoopis klaverimuusikat. Mis põhjusel?

### MORBIIDI-ERI

16. Kõrvaloleval fotol näete Jihadi Johni oma lemmiktegevuse juures. Kui üldiselt arvatakse, et hukkamine pea eemaldamise läbi on peamiselt aasiapärase teguviisi, siis nii see ei ole – tervelt kuues Euroopa riigis on viimane ametlik hukkamine toimunud giljotiini abil. Nii toimus see Monacos (1847), Vatikanis (1870), Rootsis (1910), Šveitsis (1944), ..... (1949) ja Prantsusmaal (1977). Täitke lünk!



17. Mida nimetatakse loodusteaduses Laatsaruse efektiks?

18. Legendaarne köielkõndijate ja akrobaatide perekond, kelle liikmed said eelkõige tuntuks sellega, et ei kasutanud trikkide tegemisel julgestusvahendeid. Dünastia alusepanija, Karl, hukkus Puerto Ricos toimunud promoüritusel 1978. aastal (fotol). Karli lapselapselaps Nik on püstitanud samuti mitmeid rekordeid – kõndinud esimesena trossil üle Suure Kanjoni ja Niagara jõe. Nik koos ema Delilah'ga mälestasid 2011. aastal oma hukkunud vaarisa, läbides tema poolt Puerto Ricos lõpetamata jäänud distantsi. Küsime perekonnanime.



19. 1970. aasta veebruaris avaldas ajakiri „Circus“ legendaarse ajakirjakaane, küsides, et kas need kakskümmend tollal 30. eluaastale lähenenud (või veidi vanemat) muusikut suudavad (oma elustiili tõttu) üle elada 1970-ndad aastad. Mitu muusikut elas 1970-ndad aastad üle? (+/-1 = 1 punkt). Küsimusega seotud foto tuleb lauda eraldi lehel (siin: vt järgmist lk).

20. Selle matuseluuletuse hindasid britid 1996. aastal toimunud küsitluse kohaselt aegade parimaks inglisekeelseks poeemiks ning seda on ette loetud paljudel tuntud mälestustalitustel – nt Challengeri huku, Lockerbie lennukatastroofi ja 9/11 mälestamistseremooniatel. Küsime autorit.

Do not stand at my grave and weep,  
I am not there; I do not sleep.  
I am a thousand winds that blow,  
I am the diamond glints on snow,  
I am the sun on ripened grain,  
I am the gentle autumn rain.  
When you awaken in the morning's hush  
I am the swift uplifting rush  
Of quiet birds in circling flight.  
I am the soft star-shine at night.  
Do not stand at my grave and cry,  
I am not there; I did not die.

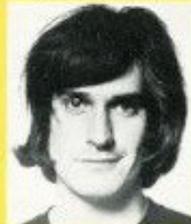
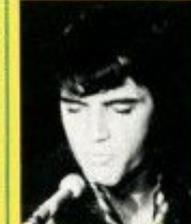
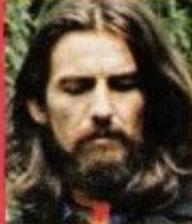
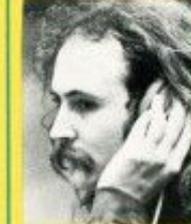
Ära seisa mu haul ja nuta mind taga,  
mind pole seal, ma vaikselt ei maga.  
Ma lendan koos tuultega taeva all,  
ma olen talvehommiku hall,  
viljapõllul paistan päiksena suvel,  
sügisel su juurde vihmana tulen.  
Kui hommikul ärkad ja taevas näed linde,  
neid vaadetes olla võid päris kindel,  
et laulan seal eemal koos nendega,  
kuid öösel muutun täheks ma.  
Ära seisa mu haul ja ole kurb,  
mind pole seal, see polnud mu surm.

▲ FEBRUARY 1970 50¢

# CIRCUS

**THESE PEOPLE ARE APPROACHING 30-  
WILL THEY SURVIVE THE 70's?**

**DOORS' NEW LP!**

 JOHNNY CASH 37	 PETE TOWNSHEND 24	 JIM MORRISON 26	 PAUL McCARTNEY 27	 GRACE SLICK 30
 BOB DYLAN 28	 JANIS JOPLIN 27	 JOHN LENNON 29	 JIMI HENDRIX 28	 JOHNNY WINTER 26
 ALVIN LEE 26	 RAY DAVIES 25	 JOHN MAYALL 36	 MICK JAGGER 26	 ELVIS PRESLEY 35
 GEORGE HARRISON 27	 RINGO STARR 29	 CHARLIE WATTS 28	 JIMMY PAGE 25	 DAVE CROSBY 28

21. Esimeseks selle tiitli kandjaks oli Hürrem (alumisel vasakpoolsel pildil), Suleiman I lemmiknaine. Mõiste .....- sultan tähendab "naist, kes sünnitas printsit" või "naist, kes magab sultaniga" või lihtsalt "lemmiknaist". Sõna pärineb araabia keelest ning tähendab "kuulub ainult sultanile". Tiitliga pärjatu sai kõrget tasu ning tema ruumid olid sultani magamistoale lähemal kui teistel. Samas ei omanud tiitlikandja suurt võimu ning võis oma staatuse kaotada ainsa hetkega. Kuidas seda tiitlit nimetati?



22. Kuidas nimetatakse sõlmilist lõnga, mille valmistamisel kedratakse üks või mitu peent pingul lõnga kokku (paksema ja) pehmema lõngaga, nii et valmival lõngal moodustuvad juhuslike vahedega tombukesed või aasakesed? Sarnaselt nimetatakse taolisest lõngast kootud riiet. Fotod üleval.

23. Mõiste *par* tähendab golfimängus iga raja puhul löökide arvu, millega vilunud mängija peaks saama raja läbitud. Par võib olla erinev ja sõltub tavaliselt raja pikkusest. Kui mängija läbib raja väiksema löökide arvuga kui par, siis kasutatakse mõisteid *birdie* (1 löök alla par'i) ja *eagle* (2 lööki alla par'i). Nimetage mõisted, mida kasutatakse juhul, kui mängija läbib raja 3 ja 4 löögiga alla par'i. (1 õige = 1 punkt).

24. See organisatsioon loodi 1989. aastal ning sinna kuulub hetkel esindajaid enam kui 70 riigist. Kõik organisatsiooni liikmed peavad lähtuma oma igapäevatoös kümnest kokkulepitud printsibist. Organisatsiooni logo võeti kasutusele 2004. aastal. Mis organisatsioon?



25. Selle Leedsist pärit ansambli esimeseks studioalbumiks oli „Employment“, mida saatis väga suur müügiedu ning tänu millele võideti 2006.a Briti muusikaauhindade (Brit Awards) jagamisel kolm auhinda, sh parima ansambli tiitel. Kollektiivi liider Ricky Wilson (fotol) on muuhulgas tuntud talendisaate „The Voice UK“ kohtunikepaneelist. 2011. aastal andis ansambel kontserdi Eestis. 2012. aastal esineti The Who coveriga suveolümpiamängude lõputseremoonial (mida kuulete). Mis ansambel?

26. Fotodel kaks itaallast, kellest viimase aasta jooksul palju kirjutatud. Kas nimesid mäletate? (1 õige = 1 punkt).



27. Keda näete alloleval pildil dirigeerimas? Aasta oli 1928 ning tegemist IX üldlaulupeoga.



28. Eri Klas meenutab: "Olen temaga lapsepõlvesõber. Kui mul oli konservatooriumis probleem (olin laisk ja üks õppejõud ähvardas mu koolist välja visata), lasime temaga Tallinnast jalga Ida-Virumaale. Üks koolivend elas Kuremäe kloostri lähedal, olime seal mõni aeg. Käisime iga päev kloostris ja usun, et see mõjutas tema suhet õigeusku. Tunnen teda kui väga lõbusat inimest. Noorena oli tal neerudega probleeme ja kui ta viibis sanatooriumis, lähetas ta mulle sealt rahakaardi. Saatis ühe kopika. Juures oli tekst: "Ära seda tühja-tähja peale raiska." Allkiri oli Nierenstein (saksa keeles neerukivi)". Kellest on jutt?

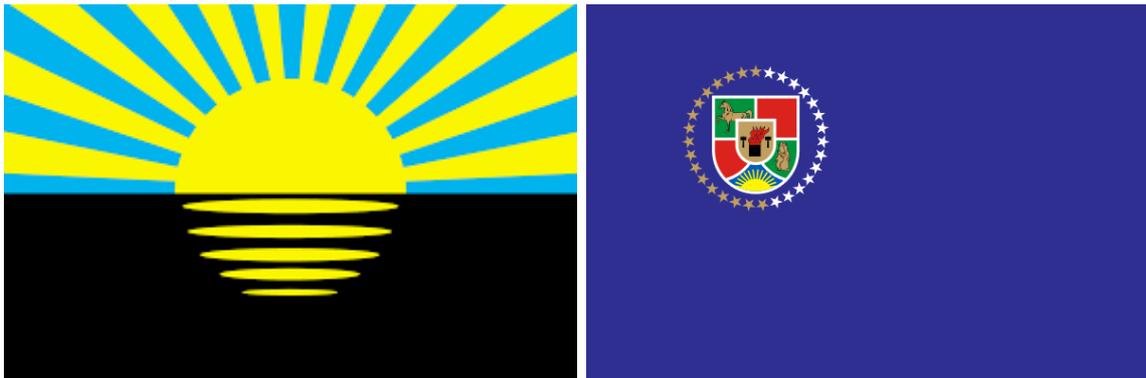
29. 02.02.2014 pühitses Gruusia kuningakoja pärija printsess Anna ta Gruusia kuningriigi kuningliku ordu liikmeks. Tema uueks tiitliks sai Mandilosani ehk *dame*. Millisest Eesti poliitikust on jutt?

30. Sama nime kannavad üks Voldemar Panso nimelise preemia laureaatest, esimene X-mängudele pääsenud eestlane ning küla Hiiumaal. Mis nimi?

31. Kolm hommikumaa tarka, kes Piibli kohaselt tulid austama äsja sündinud Jeesuslast, tõid kaasa ka kingitused. Euroopat sümboliseeriv vanamees Melchior tõi vastsündinule mürri ja Aasiast pärit keskealine Balthasar viirukit. Mida kinkis noor Aafrika esindaja Caspar? Illustratsiooniks El Greco maal aastast 1568.



32. Allpool kaks lippu. Millistele kõrvutiasuvatele haldusüksustele need kuuluvad?



33. See Eesti majandusteadlane ja psühholoog on tuntud eelkõige organisatsioonikultuuri ja -käitumise uurijana. 2007. aastal pälvis ta Eesti Vabariigi teaduspreemia sotsiaalteaduse valdkonnas uurimuste tsükli „Organisatsiooniline käitumine siirdemajanduses“ eest. Talle on korduvalt omistatud Tartu Ülikooli majandusteaduskonna lemmikõppejõu tiitel. 2011. aastal valiti ta Tartu Ülikooli majandusteaduskonna dekaaniks. Kes?

34. Kevadel 1931.a koostati Rahvasteliidus rahvusvahelist nn rahvuskaupade nimekirja. "Nimekirja võetakse kaubad, mis teatud maa iseäraldustega, kliimaoludega jne väga tihedalt on seotud ja missuguseid mujal pole võimalik valmistada", vahendas Vaba Maa mais 1931.a. Rahvasteliidu majandusseksioon pöördus ka Eesti poole küsimusega, mis on siinsed erilised kaubad. Asja arutati börsikomitees ühes majandusringkondade esindajatega ja jõuti tõdemusele, et Eestis on vaid üks niisugune kaup – ..... . Millisest kaubast on jutt?

35. Nimetage helilooja! Vihjena lisame, et tema üks ristinimedest on seotud eesti kultuurilooja.

36. See inglise kirjanik ja stsenaarist (sünd. 1955.a) on tuntud peamiselt õudus- ja põnevuslugude kirjutajana. Lisaks ülipopulaarsele „Alex Rideri“ sarjale on ta olnud mitmete tuntud teleseriaalide (nt „Midsomeri mõrvad“, „Hercule Poirot“) stsenaarist. Käesoleval hetkel on Tallinna Linnateatri repertuaaris tema kirjutatud ja Diana Leesalu lavastatud „Aju jaht“. Kes (foto all vasakul)?



37. Iittala selgelt äratuntava käekirjaga loodud toidunõud jt kodukaubad on tõenäoliselt hästi teada. 2007. aastal toimus tehing, mille käigus omandas Iittala umbes 230 miljoni euro eest üks teine tuntud ettevõtte, kelle omanduses on Iittala tänaseni. Mis suurkorporatsioonist jutt?

38. Vene-Jaapani sõjas osales kuus eesti arsti, kellest hiljem said EW sanitaar-kindralmajorid. Toome välja kolm: Friedrich-Karl Akel, Hans Leesment ja Arthur Lossmann. Nimetage ülejäänud kolm! (2 õiget = 1 punkt).

39. Austraalias on levimas üks hullus – teha endlit just selle loomaga. Mis loomake see on?



40. Kui enamik planeete ja kuusid on saanud oma nimed Kreeka või Rooma mütoloogiast, siis mille või kelle järgi on oma nimed saanud seniavastatud 27 Uraani kuud?

41. Kuidas (millise linna järgi) kutsuti 19. sajandi lõpus ja 20. sajandi alguses kahe naise kooselu või suurt sõprust (mille puhul ei sõltunud ka finantsiliselt meesterahvastest)? Selle termini teket on seostatud Henry Jamesi 1886. aastal avaldatud novelliga. Terminu populaarsust suurendas 1999. aastal avaldatud David Mameti näidend, mida on lavastatud muuhulgas Ameerika Ühendriikides, Inglismaal, Iirimaa ja Austraalias.

42. Kelle sulest pärineb allolev luuletus "Arkaadia teel"?

Minagi olin Arkaadia teel,  
kuigi ma sündisin saunas.  
Mõnikord mõtlen, ma läheksin veel,  
Muretu nooruk Arkaadia teel,  
Marssalikepike paunas.

Aga ma tean, et kaotasin käest  
Tee juba enam kui ammu  
ja et ma üksinda enese väest  
Leiaksin tee, mille kaotasin käest,  
Selleks ei ole mul rammu.

Kuhu ka lähen, seal vesi on ees,  
vesi ja kõledad kaljud.  
lahkunud viimne kui lootsikumees,  
Lahkunud lauldes, et vesi on ees,  
nii nagu laulavad paljud.

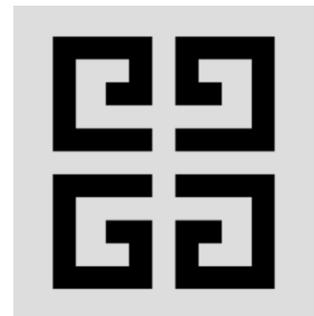
Nõnda ma istun ja tõesti ei tea,  
Vanduda ennast või saatust.  
Ärge vaid öelge, et nõnda on hea,  
Nõnda on elu... Sest teie ei tea,  
Ei tunne mu isamaatust.



43. Puu pärineb Aasia lääneosast ning kuulub vanimate kultiveeritud puude hulka. Aja jooksul levis Afganistanist Saksamaa lõunaosani. Alates 16. sajandist kasvatatakse Inglismaal ja Hiinas. Hiljem on levitatud Austraaliasse, Jaapanisse, Hiinasse, Kesk- ja Lõuna-Ameerikasse, USA-sse. Puu kasvab 3-9 meetri kõrguseks, tüve läbimõõt jääb tavaliselt alla 18 cm. Viljad on söödavad, 2,5-10 cm pikkused, viljaliha värvus varieerub kahvatukollasest purpurpunaseni. Nimetage puu (pilt ülal paremal).

44. „Eesti Maitsed“ on 2008. aastal alustatud programm, mis toetab kulinaarsete oskuste arendamist ning tutvustab Eestit kui hea toidu maad. Programmi raames valitakse igal aastal välja 50 Eesti parimat restorani. Seitsme aasta jooksul on Eesti parima restorani tiitli saanud vaid kolm erinevat restorani, millised? (2 õiget = 1 punkt).

45. See moemaja asutati 1952. aastal, alates 1988. aastast kuulutakse LVMH gruppi. Moemaja on tuntud prantsuse elegantsi ja ameerika glamuuri oskusliku ühendajana. Moemaja peadisaineritena on muuhulgas töötanud John Galliano, Alexander McQueen ja Julien MacDonald. Parfüümidest on ilmselt tuntumad „Very Irresistible“, „Play for Her“, „Pi“ ja „Organza“. Moemaja?



46. Elizabeth Gilberti bestselleris "Söö. Palveta. Armasta" toimub tegevus kolmes erinevas riigis. Millistes? (2 õiget = 1 punkt).

47. Küsitav loss ehitati 1777-1780 Giuseppe Piermarini juhtimisel Ferdinand I jaoks, ajal kui Lombardia kuulus Austria impeeriumi. Savoiaide suguvõsa oli viimaseks kuninglikuks perekaks, kes kasutas lossi oma elupaigana. Suguvõsa loobus lossi kasutamisest aastal 1900 kui kuningas Humbert I mõrvati lossi sissepääsu juures. Loss asub inglise stiilis rajatud pargis, mis on Euroopas üks suurimaid piiratud parke. Pargis asub maailmas tuntud ja ajalooline spordirajatis, mis kannab pargiga sama nime.

Küsitud ehitise kannab sama nime hoopis ühe teise riigi tuntud jalgpalliklubiga. Ehitise nimetamise eest saab 2 punkti, kui tunnete ära pargi või spordirajatis, saate 1 punkti.



48. Selle motosportisarja viimaste aastate vaieldamatu liider on Jamie Whincup (foto ülal paremal) – ta on olnud hooaja kokkuvõttes esimene kuuel korral (2008, 2009, 2011-2014) ning jäänud kahel korral teiseks (2007, 2010). Millisest sarjast on jutt?

49. Ta maalis Roueni katedraali erinevatel aastaegadel ja erineva ilmaga, kokku valmis üle 30 maali. Kes on kunstnik?



50. Kui uudistesaaade Reporter lõppes Kõrsikute looga "Oksad toomepuult", siis meie lõpetame mängu laulu esialgse versiooniga. Küsime ansamblit.

## VASTUSED

1. Adler	KL
2. Anna, mohur	KL
3. Mati Sirkel (s 1949), Eesti Kirjanike Liidu esimees 1995-2004	KL
4. Kanalisaared (Alderney, Guernsey, Jersey)	KL
5. Gerlinde Kaltenbrunner, Austria (s 1970)	ML
6. Alexander Povetkin (RUS), Alex Leapai (AUS), Kubrat Pulev (BUL)	KL
7. 1958.a	ML
8. Pristis	KL
9. Pulsar e neutrontäht, auto Nissan Pulsar	KL
10. Marie Vaigla	LK
11. Ljubljana, Sloveenia pealinn	KL
12. Topelt-dividend ( <i>double-dividend</i> )	LK
13. Catherine Deneuve	LK
14. Lootosejuur ehk renkon (India lootos e <i>nelumbo nucifera</i> )	LK
15. Uudiseid polnud, st mitte midagi uudisväärset polnud juhtunud <sup>1</sup>	LK
16. Lääne-Saksamaa	KL
17. Varem väljasurnuks peetud loomaliikide taasavastamine	KL
18. Wallenda	KL
19. 16 (surid: Janis Joplin 1970, Jimi Hendrix 1970, Jim Morrison 1971, Elvis Presley 1977)	LK
20. Mary Elizabeth Frye (1905-2004)	KL
21. Haseki või hasseki	KL
22. Buklee	LK
23. Albatross ( <i>double-eagle</i> ) ja Condor	KL
24. Maailma õiglase kaubanduse organisatsioon (World Fair Trade Organization)	LK
25. Kaiser Chiefs	LK
26. Giulietto Chiesa (ajakirjanik ja poliitik), Francesco Schettino (Costa Concordia kapten)	KL
27. Miina Härma	KL
28. Arvo Pärt	KL
29. Kristiina Ojuland	KL
30. Pihla (Mehis Pihla, Kadri Pihla, Pihla küla Hiiu maakonnas Hiiu vallas)	LK
31. Kuld	KL
32. Donetski ja Luganski oblastid	KL
33. Maaja Vadi	LK
34. Tallinna kilud	KL
35. Joannes Chrysostomus Wolfgangus Theophilus Mozart	RK
36. Anthony Horowitz	LK
37. Fiskars	LK
38. Aleksander Paldrok, Ludvig Puusepp, Konstantin Konik	ML
39. Kvokka ehk lühisabakänguru	KL
40. Shakespeare`i ja Alexander Pope`i teoste kangelaste järgi	KL
41. Boston (Bostoni abielu)	LK
42. Karl Ristikivi (1912-1977)	ML
43. Harilik viigipuu	RK
44. Ö, Alexander, Noa	LK
45. Givenchy	LK
46. Itaalia, India, Indoneesia	KL
47. Villa Reale / Monza ringrada Monza pargis	RK
48. International V8 Supercars (Austraalia)	KL
49. Claude Monet (1840-1926)	KL
50. The Mamas and the Papas	KL

Koostajad: KL – Kaido Lasn, ML – Mihkel Lasn, LK – Katrin Lasn, RK – Raul Koov

<sup>1</sup> Allikas: <http://newslite.tv/2011/04/18/on-this-day-in-1930-bbc-said-t.html>